

collocavit. Aqua vero cum qua ossa lavata sunt, A extra ecclesiam ubertim sanguinem emisit, et modicum suæ curationis circumstantes edocuit.

23. Monachus quidam Rameseiae cancri ulcere in maxilla ita percussus erat, ut consumpta cute et carne nuda mandibula, rudi dentes cum gingivis apparent. Hic in festo S. Oswaldi de scypho, in quo idem sanctus bibere solebat, cum magna devotione et fide bibens, et sumpto potu vas vacuum tabescenti maxillæ statim apposuit, et strictius junxit; et amoto post modicum a maxilla vasculo ita totius morbi sanies atque putredo vasi adhæsit, ut redintegrata a languore maxilla nullum præteriti mali indicium deprehendi posset in illa. In testimonium autem tanti miraculi et virtutis Dei, maxilla illa paulo semper rubicundior erat altera.

24. Quidam mutus ab infantia in quadam S. Oswaldi festivitate vidit quemdam sibi ignotum reverendi vultus hominem, decora canitie fulgidum, sacerdotali veste amictum, baculum manu gestantem, quasi a loco sepulcri sancti episcopi ad se properantem: cui coram se transeuntium dum caput humiliter inclinaret, ipse levato baculo eum in collo percussit et disparuit. Ad quem ictum ille territus, illico magna coagulati sanguinis massa ex ore illius in terram cadente, clamare cœpit: « Succurrite, quæso, succurrite, et ne sanguine meo ecclesia Domini violetur, hinc me festinanter eijcite. » Eductus C

25. Voraci flamma urbem Wigorniae vice quadam conflagrante, mox ut ad feretrum sancti flamma accessit, ignis elanguit, nec ulterius aliquid assumpturus in se defecit. Stabat enim pauperis cujusdam domus arundine tecta, a sui medio integra et sana altera ejus medietate, quasi ad perpendicularum a summo usque in terram conflagrata.

26. Alio in tempore memorata ardente urbe, cum monachi feretrum sancti ad villam deferrent, occurrit quidam qui nuper domum pulchram ædificaverat, et exclamans dixit: « O sancte Pater et pastor Oswalde, ecce domum meam voracibus flammis obnoxiam tibi dono, et jure perpetuo possidendam sub tuo dominio pono; tu eam, si placet, a præsentis periculo liberare digneris. » Introducto itaque in domum illam feretro ex domo vicina igne penitus consumpta, aula Patri Oswaldo commendata nec ab igne contingi potuit, nec ullum vestigium ignis in ea resedit.

27. Sæva pestilentia Wigorniensem provinciam vice quadam depopulans, viros ac mulieres, juvenes et parvulos interitu repentino involvit. Ambulantes quandoque aut stantes subito cadebant, et impoenitentes inconfessi expirabant. Monachi vero cum feretro sancti antistitis per circuitum urbis litanias cantantes pro salute populi devote supplicabant: et ecce confestim pestilentia tota non solum Wigorniam penitus reliquit, sed et villas circumjacentes, de quibus incolæ opem sancti implorantes advenerant.

ANNO DOMINI MLXXXI.

EUSEBIUS BRUNO

ANDEGAVENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA IN BRUNONEM.

(*Gallia christiana*, vet. ed. tom. II, col. 126)

Eusebius Bruno suffectus est Andegavensis Ecclesie pontifex anno 1047, vi Decemb. ex Chronic. Vindocin., quo anno ædem B. Martini de Bello Prato consecrat, ut aiunt tabulæ S. Laudi. Concilio Remensi interfuit 1149, tuncque donationi ecclesie Omnium Sanctorum a Goffrido Martello monachis Vindocinensibus factæ subscripsit: circiter vero an. 1033 transegit cum abbate Frederico Salmusiensi, pro ecclesiis territorii S. Florentii veteris; paulo post assistit inaugurationi basilicæ S. Joannis Angeriensis in Santonibus 1058, nominaturque in charta Goffridi comitis qua cessit Majori monasterio montem Hildulphi 1059. Anno 1062 ii Nonas Aprilis dicavit monasterium novum Andegavi, et in notitia Vindocinensis abbatæ S. Trinitatis de ecclesia Vetuli Campi data apud Credonum castrum 1067, pontificatus sui designat annum decimum nonum:

chirographo postea firmavit 1074, mense Augusto, membranam Vindocinensis abbatæ, et 1077 instrumentum Goffridi comitis scriptum apud Calmontem pro ecclesia collegiata Fayæ: hoc eodem anno pactum inivit cum monachis S. Albini de pensionibus ecclesiarum quæ ab ipsis pendebant. Idem Eusebius ædem B. Mauritii per B. Castriguntherii dominum manu laica possessam redemit, ac tulit sententiam inter Gofridum cantorem et Marbodum scholasticum ecclesie Andegavensis, postea Redonensem præsulem, 1081, quo anno diem ultimum clausit 27 Aug., ut notat Chronicon Vindocinense et charta S. Martini Turonensis fidelem Dei virum clericalem ordinis amicum appellat. Iste Eusebius fuit notatus prævæ opinionis de sacramento altaris, qua etiam infamatus hoc tempore hæresiarcha Berengarius, archidiaconus Andegavensis et archiclavus, qui ado-

lescens Fulberti præsulis doctissimi auditor in academia Carnotensi, in errore lapsus. negabat veritatem corporis Christi in Eucharistia, affirmare ausus umbram et figuram esse tantum corporis Dominici, quod liberius ut promulgaret, aiunt Brunonem Andegavensem antistitem in suum errorem perduxisse. Damnatus ergo in synodis Romana, Vercellensi, et Turonensi ubi hæresim juravit, rursus eam propugnare arroganter molitus est, ac toties relapsus, pœnitens tandem eam abjuravit. Anno 1060 de eo sic chronicon Turonense; « Clarebat Berengarius graminaticus Andegavensis archidiaconus et thesaurarius, necnon magister scholarum et camerarius S. Martini, in grammatica et philosophia clarissimus et in neomantia peritissimus, a Roma discedens Turonis venit, ibique in insula quæ S. Cosmæ dicitur, sæculi pompis abreuntings, fide per viginti octo annos assidue Domino militavit, aliique plures canonici B. Martini sancto Spiritu, nec non salutari ejus admonitione mutatis vestibus, sese ad illam insulam contulerunt. Tandem mortuus est die Epiphaniæ nonagenarius 1088, ac Turonis in claustro S. Martini parte læva sepultus cui epitaphium scripsit Hildebertus postea episcopus Cenomanensis, magnæ eruditionis et sanctitatis inter præsules Gallicanos, laudatus etiam hocce æconomio a Baldrico Burguliensi abbate in carminibus historicis.

*Tota Latinorum facundia marcida floret,
Dum Berengario Turoni riguere magistro.
Porro Latinorum facundia florida marcet,
In nova sors Turonis ubi tantum lumen ademit
Clauditur in Junc tibi, doctor, janua vite,
Ve, magis in Junc patuit tibi janua vite.*

*En tua, magne senex, jucet hoc sub fornice gleba
Ad reditum propriæ suspirans conditionis,
Promittatque licet veniam tibi spes meritorum,
Hanc tamen acceleret, lector, pia vota rovendo.*

Eusebius igitur insimulatus affatu nimio Berengarii, ejus hæresi si non adhæsisse omnino, saltem indormisse negligenter creditus est, donec pestilentissimam hæresim, quam extinguere nascentem poterat, epistola tandem ad hæresiarcham scripta tentavit abolere, et famam suam purgare; quam primus e membranis ms. eruit, et in publicum evulgavit dom. cl. Menardus Andegavensis. Lege notas eruditionis plenas Joannis Picardi ad librum sancti Anselmi Cantuariensis de sacramento altaris. Unde facile colliges deceptos fuisse eos qui epistolam contra Brunonem episcopum Andegavensem, et Berengarium tribuunt Durando episcopo Leodiensi; quæ auctori suo legitimo restituenda est, Deoduno item episcopo Leodiensi, errore nato ex littera D singulari, utriusque nominis initiali, quod non advertit Valerius Andreas in Bibliotheca Belgica, et Historiæ ecclesiasticæ parentem illustrissimum fugit, eam epistolam nomine Durandi ad annum Christi 1035 referentem, quæ etiam habetur tom. III Bibliothecæ Patrum, in qua auctores editi tom. VI, qui contra Berengarium scripserunt, Lanfrancus Cantuariensis, Adelmannus Brixiensis, Algerus Corbiensis et Guimundus Aversanus; qua de re quoque consulendum est Sigeberti Chronicon ad ann. 1051. Legendus etiam Vincentius, lib. xxv, cap. 30, et ex eo sanctus Antoninus, tit. 16, cap. 1; Bellarminus, tom. II, lib. 1 De Eucharistia, cap. 1, et lib. III, cap. 8; Baron., anno 1088, ubi de morte Berengarii agitur, et de epitaphio seu epicedio quod Hildebertus amico Berengario apposuit.

C

EUSEBII BRUNONIS

EPISTOLA

AD BERENGARIUM MAGISTRUM

De sacramento Eucharistiæ.

(Edidit Franciscus DE ROYE, antecessor Andegavensis, in libro cui titulus: *Vita, Hæresis et Pœnitentia Berengarii*. Andegavi, 1656.)

Fratri et sinceræ dilectionis cultu amplectendo D consilio tale responson's elegi temperamentum quod a veritatis tranite nullo erroris diverticulo deviare, et universalis Ecclesiæ sublimioribus et dignitate et eruditione personis, super hac re commotis offensionis scandalum jure incutere minime deberet, quod et simpliciores fide attingere inevitabiliter oporteret, et eruditiores quosque fastu aliquo transcendere non liceret. Quod quidem relictis turbulentis disputationum rivulis de ipso veritatis fonte sincerissima abundantia perfluenti, et singulari singularitate salubri, et nobis ipsis necessarium ducimus haurire, et omnibus quibus placeret nobiscum proponere, quod est: Dominus Jesus pridie quam pateretur, accipiens panem in sanctas ac venerabiles manus suas, elevatis oculis in cælum, benedixit, fregit, dedit discipulis, dicens: Accipite et mandu-

consacerdoti B. E. salutem.
Scripsistis ad vos pervenisse relatu credibilium testium Gaufridum Martini summa ope et præconio publico ineptiæ atque insanix Lanfranci suffragari, et quibusdam interpositis obstestati estis, ut vos et ipsum sub judice audiri faciam, in libro B. Ambrosii De sacramentis. Super quod quid responsi, quidve consilii mihi vobis, quæ (si dignaremini) habeam, patienter æquanimiterque advertite. Veritatis asserendæ an famæ quærendæ gratia, nescio, Deus scit, hæc orta motaque quæstio, postquam Romani orbis maximam pene partem peragravit, ad ultimum nos cum infami longinquorum et vicinorum redargutione acerrime pulsavit. Contra quod, quamvis humili hebetique meo sed et doctorum et me meliorum